

***Ruuan hintakehitys ja hintataso Suomessa ja
Ruotsissa sekä eräissä EU-maissa
2010–Toukokuu 2019***

***Selvityksen on tehnyt Ilkka Lehtinen
Päivittäistavarakauppa ry:n toimeksiannosta***

Helsingissä 20. kesäkuuta 2019

Ruuan hintakehitys ja hintataso Suomessa ja Ruotsissa sekä eräissä EU-maissa 2010-2019

1. Ruuan nimellis- ja reaalihintakehitys Suomessa ja Ruotsissa 2010-2019

1.1 Ruuan nimellis- ja reaalihintakehitys Suomessa ja Ruotsissa vuosina 2010-2019

Taulukko 1. Ruuan nimellis- ja reaalihintakehitys Suomessa ja Ruotsissa 2010-2019 toukokuu

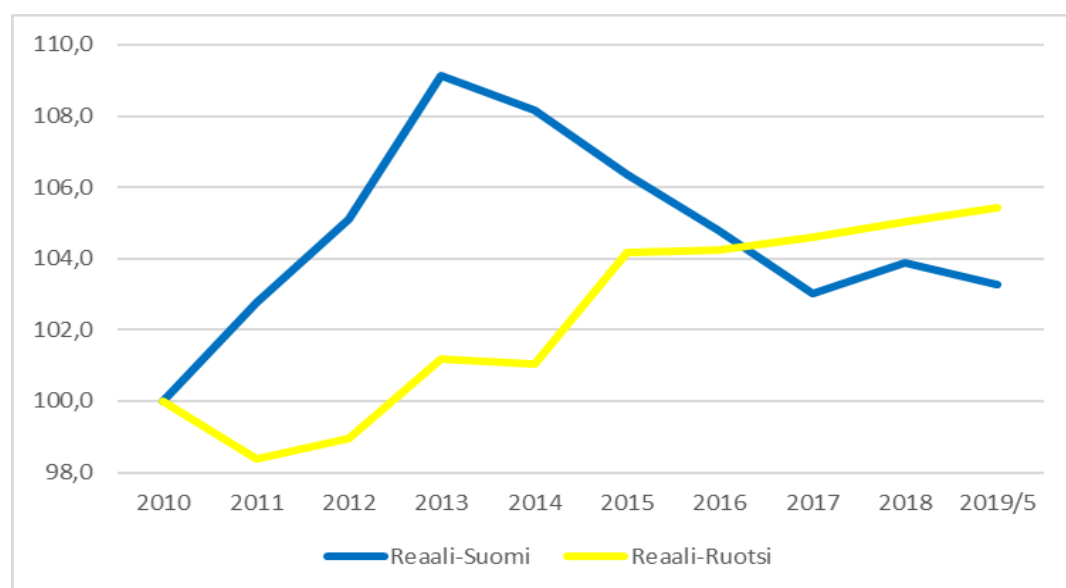
	SUOMI			RUOTSI		
	KHI	RAVINTO		KHI	RAVINTO	
		Nimellinen	Reaalinen		Nimellinen	Reaalinen
2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2011	103,4	106,3	102,8	103,0	101,3	98,4
2012	106,3	111,8	105,1	103,9	102,8	98,9
2013	107,9	117,7	109,1	103,8	105,1	101,2
2014	109,0	117,9	108,2	103,6	104,7	101,0
2015	108,8	115,7	106,4	103,6	107,9	104,2
2016	109,2	114,4	104,8	104,6	109,0	104,2
2017	110,0	113,3	103,0	106,5	111,4	104,6
2018	111,2	115,5	103,9	108,6	114,0	105,0
2019/5	112,4	116,1	103,3	110,7	116,7	105,4

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajahintaindeksi 2010=100 ja SCB, Konsumentprisindex 1980=100

Ruuan nimellishinnat ovat nousseet yhtä paljon Suomessa ja Ruotsissa vuosina 2010-2019. Suomessa ruuan hinta nousi vuosina 2010-2013 lähes 18 prosenttia. Samaan aikaan hintojen nousu oli Ruotsissa vajaat viisi prosenttia. Vuodesta 2013 toukokuuhun 2019 ruuan nimellishinta on laskenut Suomessa puolitoista prosenttia. Samaan aikaan ruuan nimellishinta on noussut Ruotsissa 11,5 prosenttia. Päästä päähän hintakehitys on ollut lähes sama, mutta kehityksen polku on ollut Suomessa ja Ruotsissa hyvin eri näköinen.

Suomessa ruuan reaalihintahinta nousi 9,1 prosenttia vuosina 2010-2013. Samaan aikaan Ruotsissa nousu oli vain 1,2 prosenttia. Vuodesta 2013 tähän päivään ruuan reaalihintahinta on laskenut Suomessa 5,3 prosenttia ja noussut Ruotsissa reilut neljä prosenttia. Vuodesta 2010 vuoteen 2019 ruuan reaalihintahinta on noussut Suomessa kaksi prosenttia hitaammin kuin Ruotsissa.

Kuvio 1. Ruuan reaalihinnan kehitys 2010-2019 toukokuu Suomessa ja Ruotsissa

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajahintaindeksi 2010=100, SCB, Konsumentprisindex 1980=100

1.2 Ruuan reaalihintakehitys Suomessa ja Ruotsissa pääryhmittäin 2015-2019

Taulukko 2. Ruuan reaalihintojen kehitys Suomessa ja Ruotsissa pääryhmittäin 2015- 2019

	Ruuan reaalihintakehitys 2015=100					Ruuan reaalihintakehitys 2015=100				
	SUOMI					RUOTSI				
	2015	2016	2017	2018	2019/5	2015	2016	2017	2018	2019/5
Elintarvikkeet	100,00	98,51	96,87	97,68	97,11	100,00	100,07	100,41	100,83	101,21
Viljatuotteet	100,00	98,75	97,92	97,26	98,17	100,00	99,46	97,74	96,88	98,98
Liha	100,00	96,26	94,44	94,91	97,74	100,00	100,45	99,94	99,66	99,06
Kala	100,00	107,65	114,69	113,78	112,37	100,00	103,51	107,27	106,90	112,67
Maito	100,00	97,09	95,81	96,78	97,67	100,00	98,80	100,34	101,28	99,56
Rasvat	100,00	97,79	98,82	102,89	105,06	100,00	98,82	106,33	115,03	115,69
Hedelmät	100,00	99,61	100,12	102,84	98,32	100,00	101,63	102,82	106,33	98,08
Vihannekset	100,00	100,61	97,10	101,56	92,13	100,00	100,77	100,62	102,28	109,35
Sokeri,	100,00	99,76	88,64	88,84	88,37	100,00	100,19	99,48	98,60	98,57
Muut	100,00	98,23	96,27	95,72	95,72	100,00	99,73	98,66	98,49	97,55
Juomat	100,00	97,44	99,05	97,81	98,51	100,00	98,05	99,79	98,53	99,48

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajahintaindeksi 2015=100, SCB, Konsumentprisindex 1980=100

Suomessa vilja-, liha- ja maitotuotteiden reaali hinnat olivat alhaisemmalla tasolla toukokuussa 2019 kuin vuonna 2015. Myös hedelmien, vihannesten, sokerituotteiden, muiden ravintoaineiden ja alkoholitettomien juomien reaali hinnat olivat toukokuussa 2019 alemmat kuin vuonna 2015. Ainoastaan kala- ja rasvatuotteiden reaali hinnat ovat nyt korkeammalla kuin vuonna 2015. Rasvojen hintojen nopean hinnannousun takana on voin maailmanmarkkinahinnan voimakas nousu parin viime vuoden aikana. Ruotsissa hintojen kehitys on ollut hyvin saman tapainen. Rasvojen hinnat ovat nousseet Ruotsissa vielä nopeammin kuin Suomessa. Lisäksi vihannesten hinnat ovat nousseet Ruotsissa nopeammin kuin Suomessa.

2. Ruuan reaalihintakehitys Suomessa ja tärkeimmissä EU-maissa 2010-2019

Ruuan reaalihintakehitys vuodesta 2010 toukokuuhun 2019 on ollut Suomessa nopeampaa kuin EU-maissa keskimäärin. Vuosina 2010-2013 ruuan reaalihintaa nousi Suomessa kahdeksan prosenttia, kun keskimääräinen nousu oli kaikissa EU-maissa kaksi prosenttia.

Taulukko 3. Ruuan reaalihintakehitys Suomessa ja tärkeimmissä EU-maissa 2010-2019 toukokuu

Maa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019-05
Ranska	100,0	99,7	100,4	100,5	99,1	99,4	99,6	99,6	99,4	100,3
Hollanti	100,0	99,7	99,0	98,8	98,5	98,9	99,7	101,1	100,2	101,0
Italia	100,0	99,6	98,9	99,8	99,5	100,5	100,8	101,4	101,4	101,1
EU-28	100,0	100,3	100,7	101,8	101,0	100,9	100,9	101,3	101,3	101,6
Suomi	100,0	102,4	104,9	108,1	107,0	105,2	103,6	101,8	102,6	101,8
Itävalta	100,0	100,8	101,5	102,8	103,2	103,3	103,0	103,1	102,4	102,0
Tanska	100,0	101,3	103,2	103,1	101,8	102,7	102,7	104,5	103,8	104,2
Saksa	100,0	100,4	101,6	103,7	103,9	103,9	104,5	105,6	106,0	105,5
Ruotsi	100,0	100,0	100,5	102,2	102,5	104,1	104,1	104,5	104,9	105,5
Englanti	100,0	100,9	101,4	102,6	100,9	98,2	95,3	94,8	94,4	93,7
Norja	100,0	98,5	99,3	98,3	99,4	100,2	99,2	97,1	96,6	94,3

Lähde: Eurostat, Database, Harmonised Index of Consumer Prices 2015=100

Taulukko 4. Ruuan reaalihintakehitys Suomessa ja tärkeimmissä EU-maissa 2013-2019 toukokuu

Maa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019-05
Suomi	100,0	99,0	97,3	95,8	94,1	94,8	94,1
Itävalta	100,0	100,4	100,4	100,1	100,2	99,6	99,2
Ranska	100,0	98,6	98,9	99,1	99,1	98,9	99,8
EU-28	100,0	99,2	99,2	99,2	99,5	99,5	99,8
Tanska	100,0	98,8	99,6	99,7	101,4	100,7	101,0
Italia	100,0	99,7	100,7	101,0	101,6	101,5	101,3
Saksa	100,0	100,2	100,1	100,7	101,8	102,2	101,7
Hollanti	100,0	99,6	100,1	100,9	102,3	101,4	102,2
Ruotsi	100,0	100,3	101,9	101,9	102,2	102,6	103,3
Englanti	100,0	98,4	95,8	92,9	92,4	92,1	91,3
Norja	100,0	101,2	102,0	100,9	98,8	98,3	96,6

Lähde: Eurostat, Database, Harmonised Index of Consumer Prices 2015=100

Suomessa ruuan reaalihintakehitys on ollut Englannin jälkeen hitainta vuodesta 2013 toukokuuhun 2019 taulukon 4 maissa. Suomessa ruuan reaalihintaa on laskenut vuosina 2013-2019 viisi prosenttia. Ruotsissa hinnat ovat nousseet yli kolme prosenttia. Keskimäärin ruuan reaalihintaa on pysynyt EU-maissa samalla tasolla koko tarkasteluajanjakson.

3. Ruuan hintataso tärkeimmissä EU-maissa 2012, 2015 ja 2018

EU:n tilastovirasto Eurostat tekee kulutustavaroiden hintatasovertailuja kolmen vuoden välein. Ruuan hintavertailu on tehty viimeksi vuosina 2012, 2015 ja 2018. Välivuosina julkaistut hintatasoindeksit on saatu aikaan hinta- ja valuuttakurssipäivityksen avulla. Koko EU:n keskimääräiseen hintatasoindeksiin vaikuttaa hintojen muutoksen lisäksi valuuttakurssien muutokset. Muutokset valuuttakursseissa on ollut merkittävä vaikutus Ruotsin, Norjan ja Englannin hintatasoindekseihin. Tanskan kruunu on sidottu lähes kiinteästi euroon (Liite 3.). Euromaissa muutokset ovat peräisin hintojen muutoksista. Vertailuun on otettu mukaan vain ne EU-maat, joissa palkat ovat kutakuinkin Suomen tasolla. Halpojen EU-maiden vertailu Suomeen ei ole reilua. Jos haaveillaan niiden ruuan alhaista hinnoista, pitäisi haaveilla myös niiden maiden alhaisista palkoista.

Pitää muistaa, että hintavertailu tehdään ”turistin” näkökulmasta. Selvityksessä ei ole otettu huomioon kunkin maan kansalaisten käytettävissä olevia tuloja. Jos nämä huomioitaisiin, tulokset olisivat hyvin toisenlaiset, esimerkiksi Norjan ruuan hintataso olisi Euroopan halvempia. Kohdassa 5. on selvitetty tarkemmin palkkojen eroja EU-maissa.

Oheisten laskelmien lähtökohtana on Eurostatin maakohtaiset ruuan hintatasoindeksit, joissa EU-28 merkitään sadalla (EU-28=100). Näistä indeksiluvuista on laskettu luku Suomi=100 jakamalla Suomen pisteluku aina muiden maiden pisteluvulla ja kertomalla tulos sadalla. Mukana on siis kulluttajan vähittäiskaupassa kohtaama hinta, johon vaikuttaa kunkin maan arvonlisävero. Liitteessä 2. on esitetty tärkeimpien EU-maiden ruuan arvonlisäkannat.

Suomessa ruuan hintataso on ollut näinä tutkimusvuosina noin 19-20 prosenttia korkeampi kuin kaikkien EU maiden keskimääräinen hintataso.

Taulukko 5. Ruuan hintatasoindeksi EU-28 ja Suomi=100 vuosina 2012, 2015 ja 2018

	2012		2015		2018	
	EU-28=100	Suomi=100	EU-28=100	Suomi=100	EU-28=100	Suomi=100
Hollanti	95,5	79,5	97,4	81,7	101,0	84,4
Saksa	106,8	88,9	103,1	86,5	101,9	85,2
Italia	111,5	92,8	109,3	91,7	111,0	92,8
Ranska	108,5	90,3	109,3	91,7	114,9	96,1
Suomi	120,1	100,0	119,2	100,0	119,6	100,0
Ruotsi	123,3	102,7	124,0	104,0	116,9	97,7
Itävalta	118,6	98,8	120,0	100,7	125,0	104,5
Tanska	142,5	118,7	144,1	120,9	130,1	108,8
EU-28	100,0	83,3	100,0	83,9	100,0	83,6
Englanti	103,9	86,5	111,3	93,4	94,4	78,9
Norja	184,0	153,2	160,0	134,2	163,1	136,4
Sveitsi	154,7	128,8	171,5	143,9	160,2	133,9

Lähde: Eurostat, Database, Purchasing Power Parities (PPP) 2012, 2015 ja 2018 EU-28=100

Laskelmat on tehty ikään kuin EU-28 ruuan koko ruokakorin hinta olisi 100 euroa. Tämän jälkeen esimerkiksi Suomen vuoden 2018 korin hintaa 119,6 euroa pidetään satana ja muiden maiden hinnat suhteutetaan Suomen korin hintaan. Esimerkiksi Hollannin korin hinta saadaan $101,0/119,6 = 84,4$. Tanska siirtyi vuoden 2018 tutkimuksessa scanner-aineiston käyttöön hintakeruussa. Tätä voidaan pitää osittain menetelmämuutoksena, ei aitona hintojen laskuna.

4. Ruuan hintatasot ilman arvonlisäveroa

Edellisen taulukon luvuista voidaan laskea teoriassa, mikä olisi ruokakorien hintataso ilman arvonlisäveroa. Taulukossa 5. on ensin ruuan Alv-kannat eri EU-maissa ja Norjassa. Esimerkiksi Suomen 100 euron ruokakorin hinta ilman Arvonlisäveroa on $100,0 / 1,14 = 87,72$ euroa. Tämä kertoo sen rahamäärän, joka jää ruokakorin myynnistä kauppiaille. Vastaavasti edellisen taulukon korien hinnat on jaettu kunkin maan Alv-prosenteilla. Englannin ruuan Alv on nolla prosenttia, joten ruokakorin hinta on siellä sama molemmissa laskelmissa. Lopuksi ruokakorien hinnat on suhteutettu Suomen ruokakorin hintaan ilman arvonlisäveroa (Suomi=100).

Suomen ruokakorin hinta ilman arvonlisäveroa oli vuonna 2018 neljänneksi alhaisin näiden maiden vertailussa. Vain Englanti, Hollanti ja Saksa olivat Suomea halvempia. Tanskan ja Ruotsin ruokakorien hinnat olivat samaa tasoa kuin Suomen. Italiassa, Ranskassa ja Itävallassa ruokakori maksoi hieman enemmän kuin Suomessa. Norjassa ja Sveitsissä ruokakorin hinta oli huomattavasti kalliimpi kuin Suomessa.

Taulukko 6. Ruuan hintatasoindeksi Suomi=100 vuosina 2012, 2015 ja 2018 ilman arvonlisäveroa

	Ruuan ALV	Ruuan ALV= 0 %		
		2012	2015	2018
		Suomi=100	Suomi=100	Suomi=100
Hollanti	6,0	86	88	90,8
Saksa	7,0	95	92	90,8
Tanska 1)	25,0	108	110	99,2
Ruotsi 2)	12,0	104	106	99,5
Suomi	14,0	100	100	100,0
Italia	4,0	102	101	101,7
Ranska	5,5	98	99	103,8
Itävalta	10,0	102	104	108,3
EU-28	n. 7	89	89	89,1
UK 2)	0,0	99	106	90,0
Norja 2)	15,0	152	133	135,2
Sveitsi	2,5	143	160	149,0

1) Tanskan tuloksiin vuonna 2018 vaikuttaa siirtyminen scanner-hinta-aineistoon

2) Ruotsin, Englannin ja Norjan ruokakorien hintaan vaikuttaa näissä laskelmissa ruuan hinnanmuutosten lisäksi muutokset näiden maiden valuuttakursseissa suhteessa euroon (Liite 3.).

Lähde: Eurostat, Database, Purchasing Power Parities (PPP) 2012, 2015 ja 2018 EU-28=100

5. Palkan ostovoima ruokamarkkinoilla eri EU-maissa

Ruuan hintatasolla ei sinällään ole ratkaisevaa merkitystä kansalaisten ostovoiman kannalta. Tärkeintä on maan palkkataso suhteessa hintatasoon. Seuraavassa taulukossa on esitetty yksityisen sektorin kuukausipalkan ostovoima ruokamarkkinoilla eri EU-maissa. Ruuan suhteelliset hinnat ovat vuodelta 2018 ja palkat vuodelta 2014. Kun lasketaan palkkojen ja ruuan hinnan suhde, on palkan ostovoima ruokamarkkinoilla selvästi paras Sveitsissä huolimatta Sveitsin ruuan korkeasta hintatasosta. Myös Englannissa, Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Saksassa ja Hollannissa palkan ostovoima

on parempi kuin Suomessa. ”Halvan” ruuan maissa kansalaisten palkan ostovoima on heikko. Bulgariassa palkan ostovoima ruokamarkkinoilla on vain viidennes suhteessa Suomeen.

Taulukko 7. Kuukausipalkan ostovoima ruokamarkkinoilla eri EU-maissa, ruuan suhteelliset hinnat vuonna 2018 ja palkat vuodelta 2014.

Maa	Kuukausipalkka 2014		Ruoka 2018	Suhde Palkka / Ravinto
	EUROA	Suomi=100	Suomi=100	
Sveitsi	6 011	186,0	133,9	138,8
Englanti	3 151	97,5	78,9	123,5
Tanska	4 194	129,8	108,8	119,3
Norja	5 031	155,7	136,4	114,1
Ruotsi	3 578	110,7	97,7	113,3
Saksa	3 045	94,2	85,2	110,6
Hollanti	2 988	92,5	84,4	109,5
Suomi	3 232	100,0	100,0	100,0
EU-28	2 541	78,6	83,6	94,0
Ranska	2 775	85,9	96,1	89,4
Itävalta	2 806	86,8	104,5	83,1
Italia	2 458	76,1	92,8	81,9
Kreikka	1 562	48,3	88,8	54,4
Puola	980	30,3	57,9	52,4
Viro	1 066	33,0	79,6	41,4
Unkari	811	25,1	70,7	35,5
Latvia	806	24,9	77,8	32,1
Liettua	706	21,8	68,1	32,1
Bulgaria	431	13,3	63,9	20,9

Lähde: Eurostat, Database, Population and social conditions, Labour market, Earnings, structure of earnings survey 2014

Liitteet:

1. Ruuan Alv- prosentit Euroopan eri maissa 2019
2. Yksityisen kulutuksen rakenne pääryhmittäin Suomessa 1995-2019 kuluttajahintaindeksissä
3. Valuuttakurssit 2012 – 2019 toukokuu

RUUAN, ALKOHOLITTOMIEN JUOMIEN JA YLEINEN ARVONLISÄVEROKANTA ERI EUROOPAN MAISSA 2019

	Ruoka	Alkoholittomat juomat	Yleinen
Tanska	25,0	25,0	25,0
Norja	15,0	15,0	25,0
Suomi	14,0	14,0	24,0
Ruotsi	12,0	12,0	25,0
Itävalta	10,0	20,0	20,0
Saksa	7,0	19,0	19,0
Hollanti	6,0	6,0	21,0
Ranska	5,5	5,5	20,0
Italia	4,0	22,0	22,0
Iso-Britannia	0,0	20,0	20,0
Kroatia	25,0	25,0	25,0
Liettua	21,0	21,0	21,0
Latvia	21,0	21,0	21,0
Montenegro	21,0	21,0	21,0
Viro	20,0	20,0	20,0
Albania	20,0	20,0	20,0
Serbia	20,0	20,0	20,0
Slovakia	20,0	20,0	20,0
Bulgaria	20,0	20,0	20,0
Unkari	18,0	27,0	27,0
Bosnia	17,0	17,0	17,0
Tsekki	15,0	15,0	21,0
Kreikka	13,0	24,0	24,0
Islanti	11,0	11,0	11,0
Slovenia	9,5	9,5	22,0
Romania	9,0	9,0	19,0
Turkki	8,0	8,0	18,0
Belgia	6,0	6,0	21,0
Portugali	6,0	23,0	23,0
Kypros	5,0	19,0	19,0
Pohjois-Makedonia	5,0	5,0	5,0
Puola	5,0	23,0	23,0
Espanja	4,0	10,0	21,0
Luxemburg	3,0	3,0	17,0
Sveitsi	2,5	2,5	7,7
Irlanti	0,0	23,0	23,0
Malta	0,0	18,0	18,0

Lähde: Tilastokeskus kansainvälisen hintavertailututkimus (PPP)

LIITE 2.

Kuluttajahintaindeksin painorakenne pääryhmittäin 1995-2019

		1995	2000	2005	2010	2015	2019
		o/oo	o/oo	o/oo	o/oo	o/oo	o/oo
0	KOKONAISINDEKSI	1000	1000	1000	1000	1000	1000
	ELINTARVIKKEET JA ALKOHOLITTOMAT						
1	JUOMAT	158	138	133	134	143	128
2	ALKOHOLIJUOMAT JA TUPAKKA	62	60	52	57	53	48
3	VAATETUS JA JALKINEET	46	50	50	53	51	45
4	ASUMINEN	221	195	213	228	213	243
5	KALUSTEET, KOTITALOUSKONEET...	47	50	55	57	56	51
6	TERVEYS	41	43	48	50	50	51
7	LIIKENNE	136	156	146	130	140	142
8	VIESTINTÄ	22	35	35	24	25	24
9	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA	119	124	120	124	124	114
10	KOULUTUS	2	6	5	5	5	4
11	RAVINTOLAT JA HOTELLIT	65	76	69	70	72	75
12	MUUT TAVARAT JA PALVELUT	82	69	73	67	68	75

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksin painorakenne 1995=100, 2000=100,2005=100, 2010=100. Vuodesta 2013 lähtien kuluttajahintaindeksin painot on uusittu vuosittain.

LIITE 3.

Valuuttakurssit 2012-2019

yksi euro =

	Dollari	2012=100	UK-punta	2012=100	Ruotsi	2012=100	Tanska	2012=100	Norja	2012=100
2012	1,28	100,0	0,81	100,0	8,70	100,0	7,44	100,0	7,48	100,0
2015	1,11	86,4	0,73	89,5	9,35	107,5	7,46	100,2	8,95	119,7
2018	1,18	91,9	0,88	109,1	10,26	117,9	7,45	100,1	9,60	128,4
5/2019	1,12	87,1	0,87	107,5	10,74	123,4	7,47	100,3	9,78	130,8

100 kunkin maan rahaa euroissa 2012, 2015, 2018 ja toukokuu 2019 ilman hinnanmuutoksia

	USA	100,00	Englanti	100,00	Ruotsi	100,00	Tanska	100,00	Norja	100,00
2012	Euroa	77,83	Euroa	123,32	Euroa	11,49	Euroa	13,43	Euroa	13,38
2015	Euroa	90,13	Euroa	137,77	Euroa	10,69	Euroa	13,41	Euroa	11,17
2018	Euroa	84,67	Euroa	113,03	Euroa	9,75	Euroa	13,42	Euroa	10,42
05/2019	Euroa	89,41	Euroa	114,71	Euroa	9,31	Euroa	13,39	Euroa	10,23

Lähde: Suomen Pankki ja Ilkka Lehtisen laskelmat